

Οκτώ επείγουσες προτάσεις για μιαν άλλη Ευρώπη

από τον Eric Toussaint

4 Απριλίου 2011

Η κρίση κλονίζει την Ευρωπαϊκή Ένωση από τα θεμέλιά της. Για πολλές χώρες, ο βρόχος του δημόσιου χρέους κλείνει πάνω τους και οι χρηματαγορές τους σφίγγουν το λαιμό. Με την ενεργό συνηγορία των κυβερνήσεων, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του ΔΝΤ, οι χρηματοδοτικοί θεσμοί που βρίσκονται στη ρίζα της κρίσης πλουτίζουν και κερδοσκοπούν πάνω στα χρέη των κρατών. Η εργοδοσία επωφελείται από τη κατάσταση για να εξαπολύσει βίαιη επίθεση ενάντια σε μια σειρά οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων της πλειοψηφίας του πληθυσμού.

Η μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων πρέπει να γίνει, όχι μειώνοντας τις δημόσιες κοινωνικές δαπάνες αλλά με την αύξηση των φορολογικών εσόδων, παλεύοντας ενάντια στη μεγάλη φοροδιαφυγή και φορολογώντας περισσότερο το κεφάλαιο, τις χρηματιστικές συναλλαγές, την περιουσία και τα εισοδήματα των πλούσιων νοικοκυριών. Για να μειωθεί το έλλειμμα, πρέπει επίσης να μειώσουμε ριζικά τις εξοπλιστικές δαπάνες, καθώς και τις άλλες δαπάνες που είναι κοινωνικά άχρηστες και επικίνδυνες για το περιβάλλον. Αντίθετα, είναι βασικό να αυξήσουμε τις κοινωνικές δαπάνες, ειδικά για να αντισταθμίσουμε τις συνέπειες της οικονομικής ύφεσης. Όμως πέρα από αυτά, πρέπει να αντιμετωπίσουμε αυτή τη κρίση σαν μια ευκαιρία για να έλθουμε σε ρήξη με τη καπιταλιστική λογική και να πραγματοποιήσουμε τη ριζική αλλαγή κοινωνίας. Η προς δημιουργία νέα λογική θα πρέπει να έλθει σε ρήξη με το παραγωγισμό, να ενσωματώσει τον οικολογικό παράγοντα, να ξεριζώσει τις διάφορες μορφές καταπίεσης (φυλετικής, πατριαρχικής, κλπ) και να προωθήσει τα κοινά αγαθά.

Για αυτό, πρέπει να οικοδομηθεί ένα μέτωπο ενάντια στη κρίση, τόσο σε ευρωπαϊκή κλίμακα όσο και τοπικά, για να ενώσουμε

τις ενέργειες ώστε να δημιουργηθεί ένας συσχετισμός δυνάμεων ευνοϊκός για την εφαρμογή ριζοσπαστικών λύσεων επικεντρωμένων στη κοινωνική και κλιματική δικαιοσύνη. Ήδη από τον Αύγουστο 2010, η CADTM διατύπωσε οκτώ προτάσεις που αφορούν τη παρούσα κρίση στην Ευρώπη (1). Το κεντρικό στοιχείο είναι η ανάγκη να πραγματοποιήσουμε την ακύρωση του άνομου τμήματος του δημόσιου χρέους. Για να το πετύχει, η CADTM συστήνει τη πραγματοποίηση ενός λογιστικού ελέγχου του δημόσιου χρέους που διεξάγεται υπό τον έλεγχο των πολιτών. Αυτός ο λογιστικός έλεγχος θα πρέπει, σε ορισμένες περιστάσεις, να συνδυάζεται με μια μονομερή και κυρίαρχη αναστολή της αποπληρωμής του δημόσιου χρέους. Ο στόχος του λογιστικού ελέγχου είναι να καταλήξει στην ακύρωση/καταγγελία του άνομου τμήματος του δημόσιου χρέους και να μειώσει πάρα πολύ το υπόλοιπο χρέος. Η ριζική μείωση του δημόσιου χρέους είναι η αναγκαία αλλά όχι και επαρκής συνθήκη για να βγουν οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τη κρίση. Πρέπει να την συμπληρώσουμε με μια σειρά μέτρων μεγάλου εύρους στους διάφορους τομείς.

1. Να πραγματοποιήσουμε λογιστικό έλεγχο του δημόσιου χρέους για να ακυρώσουμε το άνομο τμήμα.

Ένα σημαντικό μέρος του δημόσιου χρέους των Κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι άνομο καθώς είναι απόρροια μιας συνειδητής πολιτικής των κυβερνήσεων που αποφάσισαν να ευνοήσουν συστηματικά μια κοινωνική τάξη, την καπιταλιστική τάξη, και άλλα προνομιούχα στρώματα, σε βάρος της υπόλοιπης κοινωνίας. Η μείωση των φόρων επί των υψηλών εισοδημάτων των φυσικών προσώπων, επί της περιουσίας τους, των κερδών των ιδιωτικών εταιριών οδήγησαν τις δημόσιες αρχές να αυξήσουν το δημόσιο χρέος για να καλύψουν την τρύπα που άνοιξε αυτή η μείωση. Αύξησαν επίσης πάρα πολύ τη φορολόγηση των μικρομεσαίων νοικοκυριών που είναι και η πλειοψηφία του πληθυσμού. Σε αυτό προστέθηκε από το 2007-2008, η διάσωση των ιδιωτικών χρηματοδοτικών ιδρυμάτων,

των ευθυνόμενων για τη κρίση, που κόστισε πολύ ακριβά στα δημόσια οικονομικά και προκάλεσε την έκρηξη του δημόσιου χρέους. Η πτώση των εσόδων που προκλήθηκε από τη κρίση που προκάλεσαν τα ιδιωτικά χρηματοδοτικά ιδρύματα χρειάστηκε για μιαν ακόμα φορά να καλυφθεί από μαζικά δάνεια. Αυτό το γενικό πλαίσιο καθιστά ξεκάθαρα άνομο ένα σημαντικό μέρος των δημόσιων χρεών. Σε αυτό προστίθενται, σε ορισμένες χώρες που υπόκεινται στον εκβιασμό των χρηματαγορών, άλλες προφανείς πηγές ανομίας. Νέα χρέη που συνάφθηκαν από το 2008, δημιουργήθηκαν σε ένα πλαίσιο στο οποίο οι τραπεζίτες (και άλλα ιδιωτικά χρηματοδοτικά ιδρύματα) χρησιμοποιούν το χρήμα που προσφέρεται με χαμηλό επιτόκιο από τις κεντρικές τράπεζες για να κερδοσκοπήσουν και να εξαναγκάσουν τις δημόσιες αρχές να αυξήσουν τις αμοιβές που τους παρέχουν. Επιπλέον, σε χώρες όπως η Ελλάδα, η Ουγγαρία, η Λετονία, η Ρουμανία ή η Ιρλανδία, τα δάνεια που χορηγήθηκαν από το ΔΝΤ συνοδεύτηκαν από όρους που συνιστούν παραβίαση των οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων των πληθυσμών. Είναι επιβαρυντικό στοιχείο ότι αυτοί οι όροι ευνοούν για μιαν ακόμα φορά τους τραπεζίτες και τους άλλους χρηματοδοτικούς θεσμούς. Για αυτούς τους λόγους, σημαδεύτηκαν επίσης από ανομία. Τέλος σε ορισμένες περιπτώσεις, περιφρονείται η λαϊκή βούληση : για παράδειγμα, ενώ το Φλεβάρη του 2011, οι Ιρλανδοί ψήφισαν με μεγάλη πλειοψηφία ενάντια στα κόμματα που είχαν κάνει δώρα στους τραπεζίτες και είχαν δεχτεί τους όρους που είχε επιβάλει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το ΔΝΤ, ο νέος κυβερνητικός συνασπισμός συνεχίζει χοντρικά την ίδια πολιτική με τους προκατόχους του. Γενικότερα, γινόμαστε μάρτυρες σε μερικές χώρες της περιθωριοποίησης της νομοθετικής εξουσίας προς όφελος μιας πολιτικής των τετελεσμένων γεγονότων που επιβάλλεται από την εκτελεστική εξουσία που συνάπτει συμφωνίες με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το ΔΝΤ. Η εκτελεστική εξουσία παρουσιάζει κατόπιν στο Κοινοβούλιο αυτή τη συμφωνία που τη δέχεσαι ή την απορρίπτεις. Συμβαίνει μάλιστα να οργανώνεται μια συζήτηση χωρίς ψηφοφορία για θέματα μεγάλης σημασίας. Ενισχύεται η

τάση της εκτελεστικής εξουσίας να μετατρέπει το νομοθετικό όργανο σε χώρο καταχώρησης δεδομένων.

Σε αυτές τις εξαιρετικά ανησυχητικές συνθήκες, γνωρίζοντας ότι αρκετές χώρες θα αντιμετωπίσουν αργά ή γρήγορα το συγκεκριμένο κίνδυνο της παύσης πληρωμών εξαιτίας της έλλειψης ρευστότητας και ότι η αποπληρωμή ενός άνομου χρέους είναι για λόγους αρχής απαράδεκτη, αρμόζει να τοποθετηθούμε ξεκάθαρα υπέρ της ακύρωσης των άνομων χρεών. Ακύρωσης το κόστος της οποίας πρέπει να το επωμιστούν οι ένοχοι για τη κρίση, δηλαδή οι ιδιωτικοί χρηματοδοτικοί θεσμοί.

Για χώρες όπως η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία ή οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης (και για τις εκτός ΕΕ, χώρες όπως η Ισλανδία), δηλαδή χώρες που υποβάλλονται στον εκβιασμό των κερδοσκόπων, του ΔΝΤ και άλλων οργανισμών όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είναι καλό να προσφύγουν σε μονομερές μορατόριουμ της αποπληρωμής του δημόσιου χρέους. Αυτή η πρόταση γίνεται δημοφιλής στις χώρες που έχουν πληγεί περισσότερο από τη κρίση. Στο Δουβλίνο, στα τέλη Νοεμβρίου 2010, σε μια τηλεφωνική έρευνα 500 προσώπων, το 57% των Ιρλανδών που ρωτήθηκαν τάσσονταν υπέρ της αναστολής της πληρωμής του χρέους (default στα αγγλικά), και όχι της επείγουσας βοήθειας από το ΔΝΤ και τις Βρυξέλλες. «Default! say the people» (ο λαός υπέρ της αναστολής της πληρωμής), είχε για τίτλο η Sunday Independent, η κυριότερη καθημερινή εφημερίδα του νησιού. Σύμφωνα με τη CADTM, ένα τέτοιο μονομερές μορατόριουμ πρέπει να συνδυαστεί με τη πραγματοποίηση ενός λογιστικού ελέγχου των δημόσιων δανείων (με τη συμμετοχή των πολιτών). Ο λογιστικός έλεγχος πρέπει να επιτρέψει να δοθούν στη κυβέρνηση και στη κοινή γνώμη οι αποδείξεις και τα αναγκαία επιχειρήματα για την ακύρωση/καταγγελία του τμήματος του χρέους που έχει ταυτοποιηθεί ως άνομο. Το διεθνές δίκαιο και το εσωτερικό δίκαιο των χωρών προσφέρουν μια νόμιμη βάση για μια παρόμοια μονομερή κυρίαρχη πράξη ακύρωσης/καταγγελίας.

Για τις χώρες που προσφεύγουν στην αναστολή πληρωμών, με την εμπειρία της στο ζήτημα του χρέους των χωρών του Νότου,

η CADTM προειδοποιεί ενάντια σε ένα ανεπαρκές μέτρο, όπως είναι η απλή αναστολή της αποπληρωμής του χρέους, ότι μπορεί να αποδειχθεί ότι κάνει περισσότερο κακό αντί για καλό. Χρειάζεται ένα μορατόριουμ χωρίς προσθήκη καθυστερούμενων τόκων πάνω στα μη αποπληρωμένα ποσά.

Σε άλλες χώρες όπως η Γαλλία, η Μεγάλη Βρετανία ή η Γερμανία, δεν είναι απαραίτητα αναγκαστικό να κηρύσσεται μονομερής αναστολή στη διάρκεια της πραγματοποίησης του λογιστικού ελέγχου. Αυτός πρέπει να διεξαχθεί ώστε να καθορίσει την έκταση της ακύρωσης/καταγγελίας που πρέπει να γίνει. Σε περίπτωση επιδείνωσης της διεθνούς συγκυρίας, η αναστολή πληρωμών μπορεί να γίνει επίκαιρη ακόμα και για χώρες που θεωρούσαν ότι δεν μπορούν να γίνουν αντικείμενα του εκβιασμού των ιδιωτών πιστωτών.

Η συμμετοχή των πολιτών είναι επιτακτική για να εξασφαλιστεί η αντικειμενικότητα και η διαφάνεια του λογιστικού ελέγχου. Αυτή η επιτροπή λογιστικού ελέγχου θα πρέπει ειδικότερα να αποτελείται από διάφορα αρμόδια κρατικά όργανα καθώς και από εμπειρογνώμονες του λογιστικού ελέγχου των δημόσιων οικονομικών, οικονομολόγους, νομικούς, συνταγματολόγους, εκπροσώπους κοινωνικών κινημάτων... Θα επιτρέψει να εντοπιστούν οι διάφορες ευθύνες στη διαδικασία καταχρέωσης και να απαιτηθεί να απολογηθούν στη δικαιοσύνη οι υπεύθυνοι, τόσο οι ντόπιοι όσο και οι ξένοι. Σε περίπτωση εχθρικής στάσης της κυβέρνησης προς το λογιστικό έλεγχο, χρειάζεται να συγκροτηθεί επιτροπή λογιστικού ελέγχου πολιτών χωρίς κυβερνητική συμμετοχή.

Σε όλες τις περιπτώσεις, είναι σωστό να επωμιστούν το βάρος της ακύρωσης των άνομων κυρίαρχων χρεών οι ιδιωτικοί θεσμοί και τα φυσικά πρόσωπα με υψηλά εισοδήματα που κατέχουν τίτλους αυτών των χρεών, καθώς φέρουν σε πολύ μεγάλο βαθμό την ευθύνη για τη κρίση, από την οποία εξάλλου επωφελήθηκαν ιδιαίτερα. Το γεγονός ότι πρέπει να επωμιστούν το βάρος της ακύρωσης δεν είναι παρά μια εξισορροπητική κίνηση προς περισσότερη κοινωνική δικαιοσύνη. Είναι σημαντικό να γίνει ένα μητρώο κατόχων τίτλων ώστε να

αποζημιωθούν από αυτούς εκείνοι οι πολίτες με μικρά ή μεσαία εισοδήματα.

Αν ο λογιστικός έλεγχος αποδεικνύει την ύπαρξη αξιόποινων πράξεων σχετικών με το άνομο χρέος, οι δράστες τους θα πρέπει να καταδικαστούν να πληρώσουν επανορθώσεις και δεν πρέπει να αποφύγουν τις ποινές φυλάκισης σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα των πράξεών τους. Πρέπει να ζητήσουμε να λογοδοτήσουν ενώπιον της δικαιοσύνης οι αρχές που σύναψαν άνομα δάνεια.

Όσον αφορά τα χρέη που δεν έχουν σημαδευτεί από ανομία, θα πρέπει να επιβληθεί στους πιστωτές να κάνουν μια προσπάθεια να μειώσουν το στοκ και τα επιτόκια του χρέους, καθώς και να επιμηκύνουν την περίοδο αποπληρωμής. Και εδώ, θα χρειαστεί να γίνει μια θετική διάκριση προς όφελος των μικρών κατόχων τίτλων του δημόσιου χρέους που θα πρέπει να εξοφληθούν φυσιολογικά. Εξάλλου, το ποσό του μεριδίου του κρατικού προϋπολογισμού που προορίζεται στην αποπληρωμή του χρέους θα πρέπει να έχει ένα ανώτατο όριο σε συνάρτηση με τη κατάσταση της οικονομίας, την ικανότητα των δημόσιων αρχών να αποπληρώσουν και τον ασυμπίεστο χαρακτήρα των κοινωνικών δαπανών. Πρέπει να εμπνευστούμε από ό,τι έγινε για τη Γερμανία μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Η Συνθήκη του Λονδίνου του 1953 για το γερμανικό χρέος που συνίστατο ειδικότερα στη μείωση κατά 62% του στοκ του χρέους όριζε ότι η σχέση μεταξύ εξυπηρέτησης του χρέους και εξαγωγικών εισοδημάτων δεν έπρεπε να ξεπερνάει το 5% (2). Θα μπορούσαμε να ορίσουμε μια αναλογία αυτού του είδους: το ποσό που αφιερώνεται στην αποπληρωμή του χρέους δεν μπορεί να ξεπεράσει το 5% των κρατικών εσόδων. Πρέπει επίσης να υιοθετήσουμε ένα νομικό πλαίσιο για να αποφύγουμε την επανάληψη της κρίσης που άρχισε το 2007-2008: απαγόρευση να κοινωνικοποιούνται τα ιδιωτικά χρέη, υποχρέωση να οργανώνεται διαρκής λογιστικός έλεγχος της πολιτικής δημόσιου χρέους με συμμετοχή των πολιτών, μη παραγραφή των εγκλημάτων που συνδέονται με το άνομο χρέος, ακυρότητα των άνομων χρεών...

2. Να σταματήσουμε τα σχέδια λιτότητας, είναι άδικο και βαθαίνουν τη κρίση.

Σε συμφωνία με τις απαιτήσεις του ΔΝΤ, οι κυβερνήσεις των ευρωπαϊκών χωρών επέλεξαν να επιβάλλουν στους λαούς τους πολιτικές αυστηρής λιτότητας, με καθαρές περικοπές στις δημόσιες δαπάνες: μαζικές απολύσεις στο δημόσιο τομέα, πάγωμα ή ακόμα και μείωση των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων, περιορισμός της πρόσβασης σε ορισμένες δημόσιες υπηρεσίες ζωτικής σημασίας και στη κοινωνική προστασία, αύξηση της ηλικίας συνταξιοδότησης. Αντίθετα, οι δημόσιες επιχειρήσεις απαιτούν –και πετυχαίνουν- την αύξηση των τιμολογίων τους, ενώ το κόστος της πρόσβασης στην υγεία και στην εκπαίδευση αναθεωρείται προς τα πάνω. Η προσφυγή σε ιδιαίτερα άδικες αυξήσεις των έμμεσων φόρων, ειδικά του ΦΠΑ, εντείνεται. Οι δημόσιες επιχειρήσεις του ανταγωνιστικού τομέα ιδιωτικοποιούνται μαζικά. Οι εφαρμοζόμενες πολιτικές λιτότητας αγγίζουν ένα επίπεδο πρωτόγνωρο από το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Έτσι, οι συνέπειες της κρίσης δεκαπλασιάζονται από τα δήθεν φάρμακά της, που στοχεύουν κυρίως να προστατέψουν τα συμφέροντα των κεφαλαιούχων. Με λίγα λόγια, οι τραπεζίτες γλεντάνε και οι λαοί πληρώνουν! Όμως, οι λαοί ανέχονται όλο και λιγότερο την αδικία αυτών των μεταρρυθμίσεων που σημαδεύονται από ένα κοινωνικό πισωγύρισμα μεγάλων διαστάσεων. Με σχετικούς όρους, είναι οι μισθωτοί, οι άνεργοι και τα πιο φτωχά νοικοκυριά που υφίστανται τη μεγαλύτερη αφαίμαξη προκειμένου να συνεχίσουν τα Κράτη να πλουτίζουν τους πιστωτές. Και μεταξύ των πληθυσμών που πλήττονται περισσότερο, οι γυναίκες βρίσκονται στη πρώτη γραμμή, μια και η παρούσα οργάνωση της οικονομίας και της πατριαρχικής κοινωνίας ρίχνει πάνω σε αυτές τις καταστροφικές συνέπειες της επισφάλειας, της μερικής και υποαμοιβόμενης εργασίας. Θιγόμενες άμεσα από την υποβάθμιση των δημόσιων κοινωνικών υπηρεσιών, πληρώνουν τη κρίση ακριβότερα από κάθε άλλο. Ο αγώνας για την επιβολή μιας άλλης λογικής είναι άρρηκτα δεμένος με τη πάλη για τον πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων των γυναικών.

3. Να εγκαθιδρύσουμε μια αληθινή ευρωπαϊκή φορολογική δικαιοσύνη και μια δίκαιη αναδιανομή του πλούτου. Να απαγορεύσουμε τις συναλλαγές με τους φορολογικούς και δικαστικούς παραδείσους. Να παλέψουμε ενάντια στη μαζική φοροδιαφυγή των μεγάλων επιχειρήσεων και των πιο πλούσιων.

Από το 1980, οι άμεσοι φόροι επί των υψηλότερων εισοδημάτων και των μεγάλων επιχειρήσεων δεν σταμάτησαν να μειώνονται. Έτσι, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, από το 2000 μέχρι το 2008, οι ανώτατοι συντελεστές φορολόγησης του εισοδήματος και ο φόρος επί των εταιριών έπεσαν αντίστοιχα κατά 7 και 8,5 μονάδες. Αυτά τα εκατοντάδες δισεκατομμύρια ευρώ φορολογικών δώρων προσανατολίστηκαν κυρίως στη κερδοσκοπία και τη συσσώρευση πλούτου από τους πιο πλούσιους.

Πρέπει να συνδυάσουμε μια βαθιά μεταρρύθμιση της φορολογίας με στόχο τη κοινωνική δικαιοσύνη (να μειώσουμε ταυτόχρονα τα εισοδήματα και τα περιουσιακά στοιχεία των πιο πλούσιων για να αυξήσουμε εκείνα της πλειοψηφίας του πληθυσμού) με την εναρμόνισή της σε ευρωπαϊκό επίπεδο για να εμποδίσουμε το φορολογικό ντάμπινγκ (3). Ο στόχος είναι η αύξηση των δημόσιων εσόδων, ειδικά μέσω της προοδευτικού φόρου επί του εισοδήματος των πλουσιότερων φυσικών προσώπων (ο οριακός συντελεστής για το υψηλότερο τμήμα εισοδήματος πρέπει να ανέλθει στο 90%) (4), του φόρου επί της περιουσίας από ένα ποσό και πάνω και του φόρου επί των εταιριών. Αυτή η αύξηση των εσόδων πρέπει να συνδυαστεί με ταχεία μείωση των τιμών πρόσβασης στα αγαθά και υπηρεσίες πρώτης ανάγκης (βασικά τρόφιμα, νερό, ηλεκτρισμός, θέρμανση, δημόσιες μεταφορές, σχολικό υλικό...), ειδικά με μια μεγάλη και στοχευμένη μείωση του ΦΠΑ πάνω σε αυτά τα αγαθά και υπηρεσίες ζωτικής σημασίας. Ζητούμενο είναι επίσης να υιοθετηθεί μια φορολογική πολιτική που ευνοεί τη προστασία του περιβάλλοντος φορολογώντας με αποτρεπτικό τρόπο τις βιομηχανίες που ρυπαίνουν.

Η Ε.Ε. πρέπει να υιοθετήσει ένα φόρο επί των χρηματιστικών συναλλαγών, ειδικά των χρηματαγορών, ώστε να αυξηθούν τα έσοδα των δημόσιων αρχών.

Τα διάφορα G20 έχουν αρνηθεί, παρά τις διακηρύξεις προθέσεών τους, να αντιμετωπίσουν πραγματικά τους νομικούς και φορολογικούς παραδείσους. Ένα απλό μέτρο για να παλέψουμε ενάντια στους φορολογικούς παραδείσους (που κάνουν να χάνουν κάθε χρόνο τόσο οι χώρες του Βορρά όσο και εκείνες του Νότου, πόρους ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη των πληθυσμών) συνίσταται στο ότι ένα Κοινοβούλιο απαγορεύει σε όλα τα φυσικά πρόσωπα και σε όλες τις επιχειρήσεις που λειτουργούν στην επικράτειά του να πραγματοποιήσουν τη παραμικρή συναλλαγή μέσω των φορολογικών παραδείσων, επί ποινή προστίμου ίσου ποσού. Πέρα από αυτά, πρέπει να ξεριζωθούν αυτά τα μαύρα βάραθρα της οικονομίας, των εγκληματικών λαθρεμποριών, της διαφθοράς, της εγκληματικότητας με μανικετόκουμπα και γραβάτα.

Η φοροδιαφυγή στερεί τη κοινωνία από σημαντικούς πόρους και υπονομεύει την απασχόληση. Πρέπει να διατεθούν στις οικονομικές υπηρεσίες τα κατάλληλα δημόσια μέσα για να αγωνιστούν αποτελεσματικά ενάντια σε αυτή τη φοροδιαφυγή. Τα αποτελέσματα πρέπει να δημοσιοποιούνται και οι ένοχοι να τιμωρούνται αυστηρά.

- 4. Να χαλιναγωγήσουμε τις χρηματαγορές, ειδικότερα μέσα από τη δημιουργία ενός μητρώου ιδιοκτητών τίτλων, την απαγόρευση των ακάλυπτων πωλήσεων και της κερδοσκοπίας σε μια σειρά τομέων. Να δημιουργήσουμε ένα δημόσιο ευρωπαϊκό πρακτορείο αξιολόγησης.**

Η κερδοσκοπία σε παγκόσμια κλίμακα είναι όσο πολλές φορές ο πλούτος που παράγεται στο πλανήτη. Η πολυπλοκότητα των χρηματιστικών μηχανισμών τους κάνουν να είναι εντελώς ανεξέλεγκτοι. Τα γρανάζια που βάζουν σε κίνηση αποδομούν τη πραγματική οικονομία. Η αδιαφάνεια των χρηματιστικών

συναλλαγών είναι ο κανόνας. Για να φορολογήσουμε τους πιστωτές στη πηγή, πρέπει να τους ταυτοποιήσουμε. Η δικτατορία των χρηματαγορών πρέπει να σταματήσει. Η κερδοσκοπία πρέπει να απαγορευτεί σε μια ολόκληρη σειρά δραστηριοτήτων. Πρέπει να απαγορευτεί η κερδοσκοπία πάνω στους τίτλους του δημόσιου χρέους, στα νομίσματα, στα τρόφιμα (5). Οι ακάλυπτες πωλήσεις πρέπει επίσης να απαγορευτούν και τα Credit Default Swaps πρέπει να ρυθμιστούν αυστηρά. Πρέπει να κλείσουν οι αγορές over the counter παράγωγων προϊόντων που είναι αληθινές μαύρες τρύπες, που ξεφεύγουν από κάθε ρύθμιση και επιτήρηση.

Ο τομέας των πρακτορείων αξιολόγησης πρέπει επίσης να μεταρρυθμιστεί και να πλαισιωθεί αυστηρά. Αντί να είναι εργαλείο αντικειμενικής επιστημονικής αξιολόγησης, είναι οργανικοί παίκτες της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης και πολλές φορές πυροδότησαν κοινωνικές καταστροφές. Πράγματι, η υποβάθμιση της αξιολόγησης μιας χώρας συνεπάγεται την αύξηση των επιτοκίων των δανείων που της χορηγούνται. Εξαιτίας αυτού, η οικονομική κατάσταση αυτής της χώρας επιδεινώνεται ακόμα περισσότερο. Το γεγονός ότι οι κερδοσκόποι συμπεριφέρονται σαν τα πρόβατα δεκαπλασιάζει τις δημιουργούμενες δυσκολίες που θα γίνουν ακόμα πιο δυσβάστακτες για τους πληθυσμούς. Η μεγάλη υποταγή των πρακτορείων αξιολόγησης στους βορειοαμερικανικούς χρηματοπιστωτικούς κύκλους κάνει ώστε αυτά τα πρακτορεία αξιολόγησης να αποτελούν ένα μείζονα παίκτη στο διεθνές επίπεδο, η ευθύνη των οποίων στο ξέσπασμα και στην εξέλιξη των κρίσεων δεν έχει φωτιστεί από τα ΜΜΕ. Η οικονομική σταθερότητα των ευρωπαϊκών χωρών εναποτέθηκε στα χέρια αυτών των πρακτορείων αξιολόγησης, χωρίς να υπάρχουν κάποιοι περιορισμοί, χωρίς μέσα σοβαρού ελέγχου από μέρους του δημοσίου. Η δημιουργία ενός δημοσίου πρακτορείου αξιολόγησης είναι υποχρεωτική για να βγούμε από αυτό το αδιέξοδο.

5. Να θέσουμε τις τράπεζες του δημόσιου τομέα υπό τον έλεγχο των πολιτών.

Μετά από δεκαετίες χρηματιστικών παραστρατημάτων και ιδιωτικοποιήσεων, είναι πια ώρα να περάσει ο πιστωτικός τομέας στο δημόσιο. Τα Κράτη πρέπει να ανακτήσουν την ικανότητά τους να ελέγχουν και να προσανατολίζουν την οικονομική και χρηματοπιστωτική δραστηριότητα. Πρέπει επίσης να διαθέτουν εργαλεία για να κάνουν επενδύσεις και να χρηματοδοτήσουν τις δημόσιες δαπάνες μειώνοντας στο ελάχιστο τη προσφυγή σε δάνεια από ιδιωτικά ή/και ξένα ιδρύματα. Πρέπει να απαλλοτριώσουμε χωρίς αποζημίωση τις τράπεζες για να τις μεταβιβάσουμε στο δημόσιο τομέα υπό τον έλεγχο των πολιτών.

Σε μερικές περιπτώσεις, η απαλλοτρίωση ιδιωτικών τραπεζών μπορεί να έχει κόστος για το Κράτος εξαιτίας των χρεών που θα μπορούσαν να έχουν συσσωρεύσει. Το εν λόγω κόστος πρέπει να καλυφθεί από τα γενικά περιουσιακά στοιχεία των μεγαλομετόχων. Πράγματι, οι ιδιωτικές εταιρίες που είναι μέτοχοι των τραπεζών και που τις οδήγησαν στην άβυσσο ενώ ταυτόχρονα έκαναν μεγάλα κέρδη έχουν ένα μέρος της περιουσίας τους σε άλλους τομείς της οικονομίας. Πρέπει λοιπόν να κάνουμε μια κάποια αφαίμαξη από τη γενική περιουσία των μετόχων. Το ζητούμενο είναι να αποφύγουμε όσο γίνεται περισσότερο να κοινωνικοποιήσουμε τις ζημιές. Το ιρλανδικό παράδειγμα είναι εμβληματικό, ο τρόπος με τον οποίο έγινε η εθνικοποίηση της Irish Allied Bank είναι απαράδεκτος, πρέπει να βγάλουμε τα διδάγματά του.

6. Να κοινωνικοποιήσουμε τις πολυάριθμες επιχειρήσεις και υπηρεσίες που ιδιωτικοποιήθηκαν από το 1980.

Ένα χαρακτηριστικό αυτών των τριάντα τελευταίων χρόνων ήταν η ιδιωτικοποίηση πολλών δημόσιων επιχειρήσεων και υπηρεσιών. Από τις τράπεζες στο βιομηχανικό τομέα περνώντας από το ταχυδρομείο, τις τηλεπικοινωνίες, την ενέργεια και τις μεταφορές, οι κυβερνήσεις παρέδωσαν στον ιδιωτικό τομέα ολάκερα μεγάλα κομμάτια της οικονομίας, χάνοντας έτσι κάθε ικανότητά τους να ρυθμίζουν την οικονομία.

Αυτά τα δημόσια αγαθά, απόρροια της συλλογικής δουλειάς, πρέπει να επιστρέψουν στο δημόσιο χώρο. Το ζητούμενο θα είναι να δημιουργήσουμε νέες δημόσιες επιχειρήσεις και να προσαρμόσουμε τις δημόσιες υπηρεσίες στις ανάγκες του πληθυσμού ώστε να απαντήσουμε ειδικότερα στη προβληματική της κλιματικής αλλαγής, με π.χ. τη δημιουργία μιας δημόσιας υπηρεσίας μόνωσης των κατοικιών.

7. Μα μειώσουμε ριζικά το χρόνο εργασίας για να δημιουργήσουμε θέσεις εργασίας ενώ ταυτόχρονα αυξάνουμε τους μισθούς και τις συντάξεις.

Η διαφορετική αναδιανομή του πλούτου είναι η καλύτερη απάντηση στη κρίση. Το μερίδιο του παραγόμενου πλούτου που προορίζεται στους μισθωτούς μειώθηκε καθαρά εδώ και πολλές δεκαετίες, ενώ οι πιστωτές και οι επιχειρήσεις αύξησαν τα κέρδη τους για να τα αφιερώσουν στη κερδοσκοπία. Αυξάνοντας τους μισθούς, όχι μόνο επιτρέπουμε στους πληθυσμούς να ζήσουν αξιοπρεπώς, αλλά και ενισχύουμε τα μέσα που εξυπηρετούν τη χρηματοδότηση της κοινωνικής προστασίας και των συνταξιοδοτικών καθεστώτων.

Μειώνοντας το χρόνο εργασίας χωρίς μείωση μισθού και δημιουργώντας θέσεις απασχόλησης, βελτιώνουμε τη ποιότητα ζωής των εργαζομένων, προσφέρουμε μια θέση απασχόλησης σε εκείνες και εκείνους που ψάχνουν για δουλειά. Η ριζική μείωση του χρόνου εργασίας προσφέρει επίσης τη δυνατότητα να εφαρμόσουμε έναν άλλο ρυθμό ζωής, ένα διαφορετικό τρόπο να ζούμε κοινωνικά απομακρυνόμενοι από τον καταναλωτισμό. Ο χρόνος που κερδίζεται προς όφελος της αναψυχής και του ελεύθερου χρόνου πρέπει να επιτρέψει την αύξηση της ενεργού συμμετοχής των ανθρώπων στη πολιτική ζωή, στην ενίσχυση της αλληλεγγύης, των εθελοντικών δραστηριοτήτων και στη πολιτιστική δημιουργία.

8. Να επανιδρύσουμε δημοκρατικά μια άλλη Ευρωπαϊκή Ένωση θεμελιωμένη πάνω στην αλληλεγγύη.

Πολλές διατάξεις των συνθηκών που διέπουν την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Ευρωζώνη και τη Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα πρέπει να καταργηθούν. Για παράδειγμα, πρέπει να καταργηθούν τα άρθρα 63 και 125 της Συνθήκης της Λισσαβόνας που απαγορεύουν κάθε έλεγχο των κινήσεων των κεφαλαίων και κάθε βοήθεια σε ένα Κράτος σε δυσκολία. Πρέπει επίσης να εγκαταλειφθεί το Σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης. Πέρα από αυτά, πρέπει να αντικαταστήσουμε τις παρούσες συνθήκες με νέες στο πλαίσιο μιας αληθινής δημοκρατικής συντακτικής διαδικασίας ώστε να καταλήξουμε σε ένα σύμφωνο αλληλεγγύης των λαών για την απασχόληση και την οικολογία.

Πρέπει να αναθεωρήσουμε ολοκληρωτικά τη νομισματική πολιτική καθώς και το καθεστώς και τη πρακτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η ανικανότητα της πολιτικής εξουσίας να επιβάλλει στην ΕΚΤ να εκδίδει νόμισμα αποτελεί πολύ σοβαρό μειονέκτημα. Δημιουργώντας αυτή την ΕΚΤ πάνω από τις κυβερνήσεις και άρα τους λαούς, η Ευρωπαϊκή Ένωση έκανε μια καταστροφική επιλογή, εκείνη της υποταγής του ανθρώπινου στην οικονομία, αντί για το αντίστροφο.

Ενώ πολλά κοινωνικά κινήματα κατάγγελλαν τα υπερβολικά δύσκαμπτα και βαθύτατα απροσάρμοστα καθεστώτα της, η ΕΚΤ υποχρεώθηκε στο αποκορύφωμα της κρίσης να αλλάξει τη στάση της και να μεταβάλει κατεπειγόντως το ρόλο που της είχαν αναθέσει. Δυστυχώς, δέχτηκε να το κάνει για τους άσκημους λόγους: όχι για να λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα των λαών, αλλά για να προστατεύονται τα συμφέροντα των πιστωτών. Και αυτό είναι η απόδειξη ότι τα χαρτιά πρέπει να ξαναμοιραστούν: η ΕΚΤ πρέπει να μπορεί να χρηματοδοτεί κατευθείαν τα Κράτη που νοιάζονται να πετύχουν κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους οι οποίοι ενσωματώνονται τέλεια στις θεμελιώδεις ανάγκες των πληθυσμών.

Σήμερα, εξαιρετικά διαφορετικές οικονομικές δραστηριότητες, όπως η επένδυση στη δημιουργία ενός νοσοκομειακού κέντρου ή ένα εντελώς κερδοσκοπικό σχέδιο, χρηματοδοτούνται με

παρόμοιο τρόπο. Η πολιτική εξουσία πρέπει τουλάχιστον να σκεφτεί να επιβάλλει πολύ διαφορετικά κόστη στα μεν και στα δε: χαμηλά επιτόκια πρέπει να επιφυλαχθούν σε επενδύσεις κοινωνικά δίκαιες και οικολογικά βιώσιμες, επιτόκια πολύ υψηλά, ή ακόμα και απαγορευτικά όταν το απαιτούν οι περιστάσεις, για εγχειρήματα κερδοσκοπικού τύπου, που είναι επίσης επιθυμητό να απαγορευτούν εντελώς σε μερικούς τομείς (βλέπε παραπάνω).

Μια Ευρώπη βασισμένη στην αλληλεγγύη και στη συνεργασία πρέπει να επιτρέπει να γυρίσουμε τη πλάτη στον ανταγωνισμό και στο συναγωνισμό, που τραβούν «προς τα κάτω». Η νεοφιλελεύθερη λογική οδήγησε στη κρίση και αποκάλυψε την αποτυχία του. Έσπρωξε τους κοινωνικούς δείκτες προς τα κάτω: λιγότερη κοινωνική προστασία, λιγότερη απασχόληση, λιγότερες δημόσιες υπηρεσίες. Οι λίγοι που επωφελήθηκαν από αυτή τη κρίση το κατάφεραν ποδοπατώντας τα δικαιώματα της πλειοψηφίας των άλλων. Οι ένοχοι κέρδισαν, τα θύματα πληρώνουν! Αυτή η λογική, που διέπει όλα τα ιδρυτικά κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με επικεφαλής το Σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης, πρέπει να συντριβεί: είναι πια ανυπόφορη. Μια άλλη Ευρώπη, βασισμένη στη συνεργασία μεταξύ Κρατών και στην αλληλεγγύη μεταξύ των λαών, πρέπει να αποτελέσει τον στόχο κατά απόλυτη προτεραιότητα. Για αυτό, οι δημοσιονομικές και φορολογικές πολιτικές πρέπει όχι να γίνουν ομοιόμορφες, μια και οι ευρωπαϊκές οικονομίες παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές, αλλά να συντονιστούν προκειμένου να αναδυθεί μια λύση «προς τα πάνω». Συνολικές πολιτικές σε ευρωπαϊκή κλίμακα, που περιλαμβάνουν μαζικές δημόσιες επενδύσεις για τη δημιουργία δημόσιων θέσεων εργασίας σε βασικούς τομείς (από τις υπηρεσίες γειτονιάς στις ανανεώσιμες ενέργειες, και από τη πάλη ενάντια στη κλιματική αλλαγή μέχρι τους βασικούς κοινωνικούς τομείς), πρέπει να επιβληθούν.

Αυτή η άλλη εκδημοκρατισμένη Ευρώπη πρέπει, για τη CADTM, να εργαστεί για να επιβάλει αδιαπραγματεύσιμες αρχές: ενίσχυση της φορολογικής και κοινωνικής δικαιοσύνης, επιλογές στραμμένες προς την ανύψωση του επιπέδου και της

ποιότητας ζωής των κατοίκων της, αφοπλισμός και ριζική μείωση των στρατιωτικών δαπανών (συμπεριλαμβανομένης της απόσυρσης των ευρωπαϊκών στρατευμάτων από το Αφγανιστάν και της αποχώρησης από το ΝΑΤΟ), βιώσιμες ενεργειακές επιλογές χωρίς προσφυγή στη πυρηνική ενέργεια, άρνηση των γενετικά μεταλλαγμένων οργανισμών (ΓΜΟ). Πρέπει επίσης δίχως άλλο να τερματίσει τη πολιτική της περιχαρακωμένου φρουρίου απέναντι στους υποψήφιους μετανάστες, για να γίνει δίκαιος και αληθινά αλληλέγγυος εταίρος των λαών του Νότου του πλανήτη μας.

Σημειώσεις:

- (1) Βλέπε www.cadtm.org/IMG/pdf/Tract... Αναπαράγουμε εδώ αυτές τις οκτώ προτάσεις επικαιροποιώντας και αναπτύσσοντάς τις.
- (2) Βλέπε Eric Toussaint, Banque mondiale: le Coup d'Etat permanent, CADTM-Syllepse-Cetim, 2006, κεφάλαιο 4.
- (3) Το μυαλό μας πάει στην Ιρλανδία που επιβάλλει ένα συντελεστή μόνο 12,5% στα κέρδη των εταιριών.
- (4) Αναφέρουμε ότι αυτό το ποσοστό του 90% είχε επιβληθεί τους πλούσιους επί προεδρίας Φραγκλίνου Ρούζβελτ στις ΗΠΑ στη δεκαετία του 1930.
- (5) Βλέπε Damien Millet και Eric Toussaint, La Crise, quelles crises?, Aden-CADTM-Cetim, 2010, κεφάλαιο 6.
- (6) Οι ακάλυπτες πωλήσεις επιτρέπουν να κερδοσκοπείς πάνω στη πτώση ενός τίτλου πουλώντας προθεσμιακά αυτό το τίτλο ενώ ούτε καν τον διαθέτεις. Οι γερμανικές αρχές απαγόρευσαν τις ακάλυπτες πωλήσεις ενώ οι γαλλικές αρχές και εκείνες άλλων χωρών αντιτίθενται σε αυτό το μέτρο.